

Produkt- och kapitalmarknader - Sverige

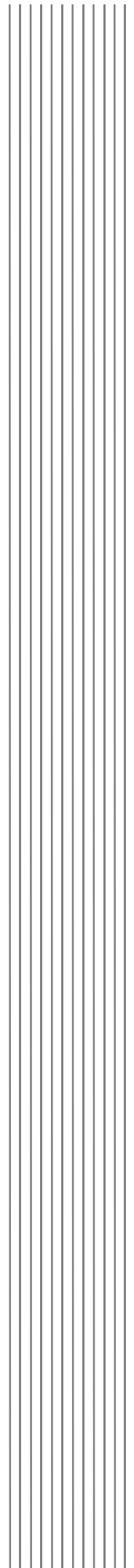
Finansdepartementet

december
1999

Nationell rapport om ekonomiska reformer: Produkt- och kapitalmarknader

Sverige

December 1999

FÖRORD

Den nationella rapporten om ekonomiska reformer på produkt- och kapitalmarknaderna ingår i EU:s s.k. Cardiff-process under Ekofin-rådet.¹ De nationella rapporterna inleder den årliga processen och följs av en rapport från kommissionen, där marknaderna behandlas i ett gemenskapsperspektiv. Både de nationella rapporterna och kommissionens rapport utgör underlag till de allmänna riktlinjerna för medlemsstaternas och gemenskapens ekonomiska politik. I riktlinjerna ges såväl allmänna som länderspecifika rekommendationer för den ekonomiska politiken.²

Det övergripande syftet för arbetet med ekonomiska reformer i EU är att genom effektivisering av marknadernas funktionssätt fullborda den inre marknaden. Därigenom främjas tillväxt och ökad sysselsättning, samt läggs en grund för social sammanhållning inom EU.

Genom ekonomiska reformer på produkt- och kapitalmarknaderna förbättras konkurrensen på den inre marknaden. Ett grundläggande syfte med reformarbetet är att effekterna av marknadsförbättringar kommer konsumenterna till del genom lägre priser, bättre kvalitet och ett ökat utbud av varor och tjänster. Lägre priser bidrar vidare till ett lägre inflationstryck i ekonomin.

Arbetet med ekonomiska reformer understödjer också den gemensamma sysselsättningspolitiken. En effektivare inre marknad bidrar till högre sysselsättning.

Genom en strukturerad uppföljning av de allmänna riktlinjerna utvärderas framstegen i EU:s medlemsländer. Konsekvenserna av ekonomiska reformer lyfts fram och goda erfarenheter kan överföras mellan medlemsländerna. Därigenom gynnas alla deltagare på den inre marknaden.

---

¹ Se ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådet i Cardiff, 15-16 juni 1998 samt rekommendation från Ekofin-rådet 1 maj 1998.

² Artikel 99 i EG-fördraget.

Innehållsförteckning

I.	INLEDNING	1
II.	UTVÄRDERING AV MARKNADER OCH GENOMFÖRDA REFORMER	1
II.A.	PRODUKTMARKNADER.....	1
1.	Främjande av ekonomisk integration och ökad konkurrensutsättning på marknader	1
	Varuhandel, utländska investeringar och genomförande av EU-direktiv	1
	Offentlig upphandling	2
	Tjänstesektorn	3
2.	Konkurrenspolitik och samhällsnyttiga tjänster.....	5
	Konkurrenspolitik	5
	Samhällsnyttiga tjänster: energi, kommunikationer och transporter	7
3.	Övriga reformer för att främja produktmarknader	10
	FoUoch innovationer	10
	Skattefrågor	11
	Regelförenklingar och insatser för små- och medelstora företag.....	11
	Miljöfrågorna en del av inre marknaden.....	12
II. B.	KAPITALMARKNADER	12
1.	Lagstiftning och regelverk	12
2.	Strukturomvandling inom finansiell sektor	13
3.	Små och medelstora företags finansiering	13
III.	FORTSATT REFORMARBETE.....	14
IV.	APPENDIX.....	17
	Tabeller	17
	Figurer	21

I. INLEDNING

Reformer på produkt- och kapitalmarknader i syfte att stärka konkurrensen utgör en viktig del i den svenska regeringens ekonomiska politik för tillväxt och sysselsättning. Bättre fungerande marknader gynnar konsumenterna genom lägre priser, högre kvalitet och ett ökat utbud av varor och tjänster. Reformerna bidrar därmed också till att minska inflationstrycket i ekonomin.

I den nationella rapporten om ekonomiska reformer beskrivs reformarbetet i Sverige med att effektivisera varu-, tjänste- och kapitalmarknaderna. Föreliggande rapport är en uppföljning av föregående års nationella rapport samt de allmänna riktlinjernas rekommendationer. Sverige fick följande fyra landspecifika rekommendationer beträffande produktmarknaderna:³

- 1 öka konkurrensen inom detalj- och grossisthandeln och i byggsektorn samt genomföra förändringar i konkurrenslagen,
- 2 förbättra effektiviteten inom offentlig sektor,
- 3 fortsätta arbetet med reformer av samhällsnyttiga tjänster samt
- 4 reducera verkan av konkurrensbegränsande regleringar inom livsmedelssektorn.

Sverige har vidtagit åtgärder inom dessa och en rad andra områden, för att förbättra konkurrensen. Ännu återstår dock arbete med att genomföra förändringarna fullt ut och att utvärdera om de får avsedd verkan.

Det finns tydliga indikationer på att fortsatta förbättringar av marknadernas funktionssätt är viktiga i Sverige. Även om en priskonvergens mot EU-genomsnittet skett inom flera sektorer de senaste åren är den totala prisnivån i Sverige fortfarande högre än i EU.⁴ Det gäller framför allt konsumentpriserna, vilket tyder på att effekten av genomförda reformer i för låg utsträckning nått konsumenterna.

Ett övergripande mål för svenska åtgärder är att stärka konsumentintresset och att säkerställa att effekten av reformerna kommer konsumenterna till godo. Arbetet med att fullborda den inre marknaden och åtgärda kvarvarande

hinder för handel och investeringar kommer att fortsätta. Vidare pågår åtgärder för att förbättra effektiviteten i offentlig sektor och för att utnyttja positiva effekter av ökad offentlig upphandling och ökad konkurrens. Fortsatt reformarbete inom el, telekommunikationer och persontransporter kommer att inriktas på att följa upp resultaten av genomförda reformer, minska dominerande aktörers särställning och förbättra nya aktörers tillgång till nät och annan infrastruktur. Slutligen kommer åtgärder att genomföras för att förbättra kapitalmarknaderna, bl.a. vad gäller tillgången till riskkapital för små- och medelstora företag.

Rapporten beskriver hur olika marknader fungerar, vilka reformer som genomförts samt eventuella återstående konkurrenshinder. Sist i rapporten presenteras pågående och planerade nationella åtgärder för att öka konkurrensen och stärka den inre marknaden.

II. UTVÄRDERING AV MARKNADER OCH GENOMFÖRDA REFORMER

II.A. PRODUKTMARKNADER

1. Främjande av ekonomisk integration och ökad konkurrensutsättning på marknader

Det svenska deltagandet på den inre marknaden har medfört positiva konsekvenser för såväl näringsliv som konsumenter. De svenska prisnivåerna har konvergerat mot EU-genomsnittet sedan medlemskapet 1995, även om den svenska prisnivån fortfarande är högre. Enligt en rapport från NUTEK, har den ekonomiska integrationen med EU bidragit till ökad tillväxt i Sverige.⁵

Varuhandel, utländska investeringar och genomförande av EU-direktiv

Varuhandel

Den svenska regeringen verkar både nationellt och på EU-nivå för att minska kvarvarande

³ Rådets rekommendation 1999/570/EG

⁴ Priser mätt som köpkraft, OECD Economic Surveys - Sweden, 1999

⁵ "EU och den inre marknaden - effekter på den svenska ekonomin", NUTEK, 1998

hinder för varuhandel inom unionen. Kommerskollegium, den nationella myndigheten för handelspolitiska frågor, är svensk kontaktpunkt för företags och enskildas problem med handels hinder. För att stärka och öka informationen om denna verksamhet har Kommerskollegium tilldelats ökade resurser för 1999.

Flera problem som anmäls till den svenska kontaktpunkten gäller efterlevnaden av principen om ömsesidigt erkännande för varuhandel.⁶ I syfte att öka medvetandet och kunskapen om ömsesidigt erkännande har ett informationsarbete pågått under de senaste två åren. Frågan har även prioriteras av Sverige i EU-arbetet. En annan fråga rörande varuhandel inom EU är motorfordonslagstiftningen, som håller på att ses över. De svenska reglerna för import av bilar från EU-länderna har redan förenklats, vilket bidragit till ökad privatimport och sänkta priser på begagnade bilar i Sverige.

Regeringen verkar på EU-nivå för en mer öppen handelspolitik mot tredje land för att gynna konsumenterna och stärka konkurrensen. Sedan den s.k. Silhouette-domen 1998, har Sverige arbetat inom EU för att parallellimport av varumärkesskyddade varor skall tillåtas även från länder utanför EES-området. För Sveriges del har domen hittills inneburit en begränsning av parallellimporten, vilket medfört högre priser för konsumenterna. Enligt Konkurrensverkets studie av begränsningen av parallellimporten, motsvarar begränsningen sammantaget närmare 4 miljarder kronor i högre priser för svenska konsumenterna.⁷

Utländska investeringar

Den politik för frihandel och avreglering som drivits av den svenska regeringen har, tillsammans med det svenska EU-medlemskapet, bidragit till ett starkt ökat inflöde av utländska direktinvesteringar. Förvärvsprövningen för utländska investeringar, lagen om utländska förvärv av svenska företag samt skillnaden mellan bundna och fria aktier har avskaffats successivt

under 1980- och 1990-talen. Reformen inom bl.a. telekommunikation, transport, el, bank- och finans har vidare öppnat tidigare slutna marknader för utländska företag. Mellan 1983 och 1990 uppgick det totala inflödet av direktinvesteringar till ca 54 miljarder kronor medan utflödet uppgick till ca 298 miljarder kronor. Mellan 1991 och 1998 uppgick motsvarande totala flöden till 484 respektive 487 miljarder kronor. Inflödena har således ökat markant och det råder balans mellan in- och utflöden (se figur A1 i Appendix). Sverige var 1998 den nionde största mottagaren av utländska direktinvesteringar i världen.

För att kartlägga och eliminera olika typer av hinder för utländska investeringar finns en interdepartemental arbetsgrupp inom Regeringskansliet som halvårsvis rapporterar till handelsministern om bl.a. skatteregler och andra regler samt myndigheters service.

Genomförande av EU-direktiv

Enligt kommissionens resultattavla för den inre marknaden i juni 1999 kommer Sverige på fjärde plats bland EU-länderna när det gäller genomförandet av direktiven för den inre marknaden. Andelen icke genomförda direktiv var 2,1 procent för Sverige jämfört med 3,5 procent för EU som helhet. Detta motsvarar 29 återstående direktiv att genomföra för Sveriges del och 49 direktiv i genomsnitt för alla EU-länder. Den genomsnittliga förseningen av genomförandet av EU-direktiv är knappt sex månader i Sverige jämfört med drygt 11 månader för EU som helhet. De försenade direktiven, både i Sverige och i andra EU-länder, gäller framför allt tele- och transportsektorn. I tabell A2 och A3 i Appendix, studeras utvecklingen över tiden och för olika marknader. Det kan noteras att Sverige ligger bättre till vad gäller genomförande av direktiv än EU-snittet på samtliga områden.

Offentlig upphandling

Sverige arbetar både på nationell nivå och EU-nivå med att förbättra och förenkla regelverken kring offentlig upphandling. En utvärdering av Lagen om offentlig upphandling (LOU) under 1998, visade dock att nästan hälften av de upphandlande enheterna fortfarande inte följer regel-

⁶ Principen om att en lagligen tillverkad och marknadsförd vara eller tjänst fritt skall kunna handlas på den inre marknaden. Frågan är även relevant för tjänster, däribland ömsesidigt erkännande av examina. Sverige har en grundlagsfäst näringsfrihet och därmed färre reglerade yrken än vad som är fallet i övriga medlemsstater.

⁷ "Parallellimport - effekter av Silhouette-domen, Konkurrensverkets rapportserie 1999:1

verket fullt ut.⁸ Enligt LOU är det också endast berörda leverantörer som kan klaga på upphandlande enheters tillämpning av lagen. Få leverantörer har intresse av att väcka talan mot potentiella kunder.

Sammantaget medför förhållandena att en stor del av ekonomin inte omfattas av den inre marknaden och inte utsätts för konkurrens. Därför har den nationella tillsynsmyndigheten, Nämnden för offentlig upphandling (NOU), under det gångna året prioriterat bättre efterlevnad av regelverket genom aktivare tillsyn. Andra pågående insatser omfattar bl.a. information till mindre företag samt en utvärdering av NOU.

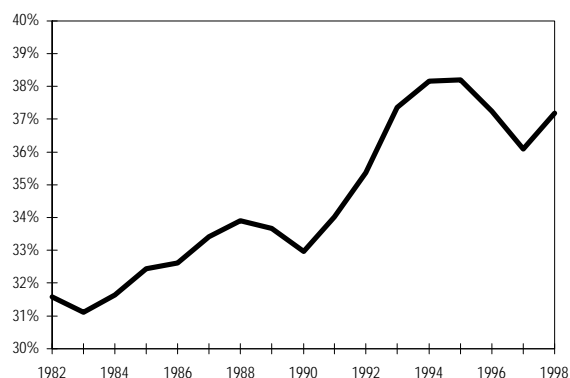
Den totala offentliga upphandlingen i Sverige uppskattades till ca 360 miljarder kronor 1997.⁹ Detta motsvarar 20,7 procent av BNP, vilket kan jämföras med den offentliga upphandlingsmarknaden i hela EU-området på ca 11,5 procent av sammanlagd BNP. Ett annat mått på omfattningen av offentlig upphandling är värdet på

offentliggjorda anbud över tröskelvärdena.¹⁰ För Sverige uppgick denna andel till 2,6 procent av BNP jämfört med genomsnittet för EU på 1,9 procent.¹¹ Det indikerar att större delen av marknaden för offentlig upphandling består av relativt små upphandlingsvolym. Ett tecken på att gränsöverskridande offentlig upphandling ännu inte fungerar tillfredsställande är att endast ca 3 procent av kontrakten i Sverige omfattar utländska entreprenörer.¹² För en ökad upphandling över gränserna krävs sannolikt förklarade processer för att ekonomiskt motivera anbud från utländska företag.

Den offentliga sektorn i Sverige är större än genomsnittet i EU (se figur 2), men i Sverige är även en större andel av den offentliga

sektorn öppen för upphandling. Som visas i figur 1, har den offentliga upphandlingen ökat relativt den offentliga konsumtionen, till att omfatta omkring 37 procent av offentlig konsumtion 1998.¹³

Figur 1 Offentlig upphandling i förhållande till offentlig konsumtion 1982-1998

Källa: Statistiska centralbyrån, Nationalräkenskaperna

Utvärderingen av effekterna av införandet av LOU uppskattar besparingseffekten i Sverige till 3,3 miljarder kr per år, dvs. cirka en procent av värdet på den totala offentliga upphandlingen.¹⁴ Det finns således ett stort behov av att förbättra offentlig upphandling både på nationell nivå och på EU-nivå.

Tjänstesektorn

I de allmänna riktlinjernas rekommendationer till Sverige pekades särskilt detaljhandeln ut som ett område inom tjänstesektorn där en mer effektiv konkurrens är påkallad. De flesta varuproducerande marknader är konkurrensutsatta genom hög import, men brister i varuhandelsleden inom vissa marknader förhindrar att konsumenter drar nytta fullt ut av prissänkningar som uppkommit genom ökad internationalisering. Två delmarknader där det fortfarande kvarstår konkurrensproblem är handel med livsmedel och läkemedel. I de allmänna riktlinjerna pekades också byggsektorn ut som en marknad med konkurrensbegränsningar.

⁸ NOU, Effekter av lagen om offentlig upphandling, 1998

⁹ Kommunsektorn och de kommunala bolagen stod för 58 procent av upphandlingen, staten och de statliga bolagen för 38 procent och försörjningssektorerna (vatten, el, värme, transport) för resterande. Hälften av upphandlingen avsåg tjänster, 30 procent varor och 20 procent bygg- och anläggningsarbeten. Källa: Finansdepartementet

¹⁰ Tröskelvärdena omräknas från ECU och fastställs för två år i rad.

Fr.om. 1/1 1998 är tröskelvärdet för varor och tjänster drygt 1,8 miljoner kronor och för byggentreprenader ca 46 miljoner kronor.

¹¹ Resultattavlan för den inre marknaden, juni 1999

¹² Andelen utländska entreprenörer kan emellertid vara högre, då utländska dotterbolag i Sverige, som erhåller upphandlingskontrakt, registrerats som svenska och inte som utländska.

¹³ Se också Tabell A4 i Appendix för mer detaljerad information angående offentlig upphandling, enligt Nationalräkenskaperna.

¹⁴ NOU, Effekter av lagen om offentlig upphandling, 1998.

Handeln med livsmedel

Den svenska detaljhandeln för livsmedel har en hög koncentrationsgrad i likhet med övriga nordiska länder, vilket återspeglar problemet med små och glesa marknader. Både horisontell och vertikal samverkan är vanliga i Sverige och tre kedjor har tillsammans stått för ca 70 procent av marknaden de senaste decennierna, att jämföras med ca 50 procent i genomsnitt för 10 EU-länder.¹⁵ Andelen av livsmedelshandeln för utländska butikskedjor i Sverige var uppskattningsvis endast 1,5 procent, vilket indikerar bristande internationell konkurrens. Ett sammangående 1999 mellan en svensk och en norsk kedja inom livsmedelshandeln är ett exempel på en europeisk trend mot ökad gränsöverskridande marknadskoncentration. Sammangäendet kan, trots en ökad storlek hos aktörerna, leda till ökad utländsk konkurrens på den svenska marknaden. Det är ännu för tidigt att utvärdera konkurrens effekterna av denna typ av sammanslagningar. Den höga koncentrationen har varit en bidragande orsak till relativt höga livsmedelspriser i Sverige. Handelsmarginalerna ligger i genomsnitt på drygt 20 procent i livsmedelshandeln.¹⁶

Plan- och bygglagen kan utgöra en konkurrensbegränsning eftersom kommunerna vid fastställande av detaljplaner kan förhindra etablering av livsmedelsbutiker. Denna fråga togs också specifikt upp för Sverige i de allmänna riktlinjernas rekommendationer. Motivet till att kommunerna har inflytande över detaljplaneringen av livsmedelsbutiker är att minska negativ miljöpåverkan av transporter samt att bevara levande centrummiljöer. Om kommuner hindrar etablering av stormarknader utanför stadskärnorna kan detta dock potentiellt leda till högre livsmedelspriser lokalt för konsumenterna. En forskningsrapport visar exempelvis att förekomsten av s.k. hypermarknader kan ha en prispressande effekt.¹⁷ Antalet hypermarknader per invånare i Sverige ligger under genomsnittet i

Europa.¹⁸ Ett antal länsstyrelser har på regeringens uppdrag utrett hur kommunerna i respektive län beaktar konkurrensfrågor vid tillämpningen av plan- och bygglagen. I sin avrapportering konstaterar länsstyrelserna att regeln om detaljplanering kan medföra svagare konkurrens, men att regeln inte varit i bruk tillräckligt länge för att effekterna skall kunna utläsas ur detaljplanerna.

Handeln med läkemedel

Det statliga Apoteket AB innehar monopol på distribution av läkemedel. Som diskuterades i förra årets nationella rapport genomfördes 1998 en utredning om distributionen av läkemedel som föreslog att Apoteket AB skulle vara kvar som statligt företag men konkurrensutsättas genom att tillåta nyetableringar av andra företag.¹⁹ Utredningen föreslog också att sjukvårdshuvudmännen skulle kunna välja en annan distributör för sjukhusapoteken. Efter remissbehandling gjorde regeringen emellertid bedömningen att det för närvarande inte är aktuellt att konkurrensutsätta detaljhandeln för läkemedel, med motivet att det då skulle vara svårt att upprätthålla principen om enhetliga försäljningspriser i hela landet. Detta är ett delmål för att uppnå det övergripande politiska målet om en vård på lika villkor för hela befolkningen.²⁰

Mot bakgrund av ett bibehållet detaljistmonopol för läkemedel, har Konkurrensverket på uppdrag av regeringen analyserat förutsättningarna för andra konkurrenslösningar inom läkemedelshandel för att minska det allmännas och konsumenternas kostnader. Konkurrensverkets rapport, som för närvarande bereds inom Regeringskansliet, innehåller bl.a. förslag om att underlätta handeln med parallellimporterade läkemedel och om införandet av konkurrens mellan apotek.²¹

Byggsektorn

Den svenska byggmaterialhandeln domineras av fyra rikstäckande kedjor som tillsammans har en marknadsandel på knappt 60 procent.²² Konkurrensen i storstadsområden har dock ökat de

¹⁵ OECD, Economic Surveys Sweden, 1998

¹⁶ "The Economic and social impact of electronic commerce", OECD, 1999

¹⁷ Hypermarknader har en yta överstigande 2 500 kvadratmeter. Asplund, M. & Friberg, R., "Retail Price Levels and Concentration of Wholesalers, Retailers and Hypermarkets", SSE/EFI Working Paper Series in Economics and Finance, No. 318, maj 1999

¹⁸ OECD Economic Study, Sweden, 1998

¹⁹ "Läkemedel i vård och handel", SOU 1998:28

²⁰ "Vissa förändringar i läkemedelsförmånen mm", Prop. 1998/99:106

²¹ "Konkurrens vid försäljning av läkemedel", Konkurrensverket, 1999

²² "Små företag och konkurrenslagen", Ds 1998:72

senaste åren på grund av etablering av utländska byggvaruhus.²³ Byggindustrin, som också kännetecknas av hög koncentration, har stort inflytande över byggmaterialindustrin, dels som dominerande köpare och dels som ägare.

Ett viktigt kvarvarande hinder för ökad konkurrens inom byggmaterial är att den inre marknaden på detta område inte fungerar effektivt. Enligt byggproduktdirektivet (89/106/EEG) skall flertalet byggprodukter uppfylla europeisk standard, men standardiseringsarbetet har hittills gått långsamt vilket medfört att direktivet inte har kunnat genomföras i praktiken. Sverige driver därför frågan att standarderna i byggproduktdirektivet skall bli mindre restriktiva och att kontrollkraven ställs i proportion till risker och kostnader. Enligt regeringens bedömning leder en alltför strikt kontroll på byggprodukter till kostnadshöjning och försvårar för nya aktörer att komma in på marknaden.

Ett tecken på svag konkurrens inom byggsektorn är de höga priserna i Sverige där konsumenternas kostnader för bostäder inte har konvergerat mot EU-genomsnittet 1996 till 1998, vilket visas i tabell A1 i Appendix. Den statliga Byggkostnadsdelegationen skall avge sitt slutbetänkande under år 2000. Delegationen har som syfte att främja konkurrens och nytänkande i byggbranschen samt initiera forskning och utveckling kring byggteknik, planering, upphandling och förvaltning. Delegationen har bl.a. genomfört en teknikupphandling av flerbostadshus där nära samverkan mellan byggtreparten och byggherren lett till lägre byggkostnader. Delegationen kommer också att föreslå förbättringar avseende konkurrensförhållanden. De höga byggkostnaderna, tillsammans med allmännyttans dominans på hyresmarknaden och bruksvärdessystemet har medfört en brist på bostäder i attraktiva områden och höga boendekostnader för konsumenterna.

2. Konkurrenspolitik och samhällsnyttiga tjänster

Konkurrenspolitik

Regeringen arbetar parallellt med flera insatser för att stärka tillämpningen av Konkurrenslagen, genomföra EU-lagstiftning på nationell nivå, samt att förbättra konkurrensen mellan offentlig och privat sektor. Konkurrensverket har fortsatt att arbeta mer aktivt och att öka andelen egna initiativ. Antalet initiativärenden inom konkurrenslagens ram ökade med ca 50 procent mellan 1997-1998, samtidigt som handläggningstiderna har minskat.

Konkurrenslagen

I de allmänna riktlinjerna framfördes en rekommendation till Sverige att införa nationell tillämpning av artiklarna 81.1 (konkurrensbegränsande samarbete) och 82 (missbruk av dominerande ställning) i EG-fördraget. För att analysera de rättsliga förutsättningarna för sådan tillämpning pågår en offentlig utredning som beräknas vara klar i januari år 2000. Nationell tillämpning av dessa artiklar förväntas leda till en effektivare nationell konkurrenspolitik, och även frigöra resurser inom kommissionen för gränsöverskridande konkurrensfrågor. Vidare har regeringen lagt en proposition med förslag till förenklingar angående reglerna om företagsförvärv, bl.a. borttagande av anmälningskyldighet för förvärv i utlandet som inte påverkar svenska konkurrensförhållanden. Förhandskontakter med Konkurrensverket inför planerade förvärv skall bli vanligare och propositionen innehåller därför förslag om starkare sekretesskydd för uppgifter som lämnas vid sådana förhandskontakter. Förslagen föreslås gälla från april 2000.

Konkurrens mellan privat och offentlig sektor

För att identifiera och åtgärda konkurrensproblem i samband med att den offentliga sektorn bedriver kommersiell verksamhet har Rådet för konkurrens på lika villkor mellan privat och offentlig sektor under året fortsatt att handlägga anmälningar och klagomål från företag. Rådet har dels utfärdat rekommendationer i samband med enskilda ärenden, dels fört principiella diskussioner angående regler för att stärka konkurrensen. Det är fortfarande för tidigt att bedöma om rådets rekommendationer får tillräckligt genomslag. Rådets första delrapport från våren

²³ En uppskattning av marknadsandelen för de utländska kedjorna är 5 procent. Sveriges bygg- och trähandelsförbund

1999 tyder på att det finns en rad konkurrensproblem mellan framförallt kommunal verksamhet och mindre privata företag.

Statsstöd

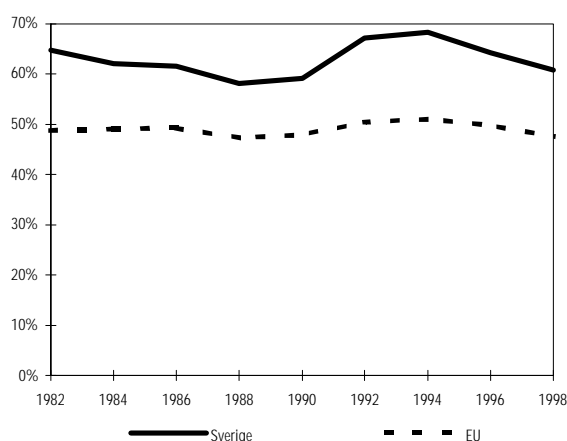
För att undvika att konkurrensen snedvrids på nationell nivå och EU-nivå, eftersträvar Sverige en restriktiv politik vad gäller nationella statsstöd till företag. Sverige tillhör den grupp EU-länder med de lägsta nivaerna statsstöd i förhållande till BNP. Sveriges genomsnittliga statsstöd under perioden 1995-1997 uppgick till 0,76 procent av BNP att jämföra med 1,2 procent av BNP för hela EU.²⁴ Återhållsamhet beträffande statsstöd är också motiverat av statsfinansiella skäl och en stram budgetdisciplin. Sverige strävar efter att bedriva en horisontell näringspolitik genom att prioritera stödåtgärder som inte riktar sig mot vissa branscher eller enskilda företag utan snarare generellt gynnar företagande.

Konkurrensutsättning av offentlig sektor

Mot bakgrund av att Sverige har en stor offentlig sektor är det viktigt att förbättra effektiviteten inom dess olika verksamheter, vilket också påpekades i de allmänna riktlinjerna för Sverige.

Figur 2 Den offentliga sektorns storlek i Sverige och EU

Andel av BNP i procent

Källa: OECD Economic Outlook, juni 1999

Den svenska offentliga sektorns andel av BNP är högre än EU-genomsnittet (Figur 2). Det bör dock påpekas att den svenska offentliga sektorn använder ett bruttosystem vilket innebär att

transfereringar beskattas och att därmed den svenska offentliga sektorns storlek överskattas i förhållande till övriga EU.

Sedan 1994 har dock en successiv minskning av den offentliga sektorns andel av BNP skett i såväl Sverige som EU. Delvis är detta en återgång till den nivå som rådde före den ekonomiska

krisen i början av 1990-talet. Andra förklaringsfaktorer är den ökande offentliga upphandlingen och reformer som öppnat upp för konkurrens inom olika verksamheter som tidigare helt eller delvis utfördes av offentlig sektor. Detta har sammantaget skapat utrymme för en expansion av en privat tjänstesektor. I tabell 1 illustreras utvecklingen över tiden inom några områden. Därutöver har staten under 1990-talet genomfört ett antal privatiseringar. Antalet företag som ingår i den statliga företagssektorn, med en ägarandel på minst 50 procent, minskade från 63 till 53 stycken samtidigt som sysselsättningen i de statliga företagen minskade med 40 procent mellan 1990 och 1997.²⁵

Tabell 1 Andel privat anställda i vissa tjänstesektorer

Procent

	1994	1998
Tjänstesektorn totalt	40	46
Transportsektor	64	76
Post- och telekommunikation	10	16
Bank och försäkring	82	92
Fastighetsbolag och förvaltning	60	64
Utbildning	13	19
Hälso- och sjukvård, omsorg	5	7

Källa: Statistiska centralbyrån, CFAR

En ökad andel av enskild bedriven verksamhet syns även inom kommunal kärnverksamhet. Inom särskilt boende, t.ex. servicehus, sjukhem, ålderdomshem och gruppboendestäder, har verksamheten i enskild regi ökat från 8 procent 1995 till 10,5 procent 1997. Beträffande barnomsorgen ökade andelen i enskild regi något mellan 1995 och 1997 till att omfatta närmare 13 procent (se tabell A5 i Appendix). När det gäller kommunal kärnverksamhet är det dock viktigt att beakta andra politiska mål vid sidan av de rent ekono-

²⁴ Sjunde översikten över statligt stöd i Europeiska unionen inom tillverkningsindustrin och vissa andra sektorer, KOM (1999) 148

²⁵ Regeringens skrivelse 1991/92:20 och 1998/99:20

miska. Det är centralt att en god och säker service garanteras medborgarna.

och fusioner.²⁸ Det är viktigt att bevaka att denna utveckling inte begränsar konkurrensen.

Samhällsnyttiga tjänster: energi, kommunikationer och transporter

Den svenska regeringen har under det senaste året aktivt arbetat med ytterligare förbättringar av reformerna inom energi-, telekommunikation- och transportsektorerna. I enlighet med rekommendationer i de allmänna riktlinjerna har åtgärder vidtagits för att minska dominerande aktörers ställning, öka tillgängligheten till nätverk, samt att säkerställa att fördelar av reformerna kommer konsumenterna till del. Flera av de problem som identifierades i förra årets nationella rapport har åtgärdats.

El

Elmarknaden avreglerades 1996, vilket medförde en tydlig uppdelning i två delar, elnätet för transport av el och elhandel. Elnätet är ett s.k. naturligt monopol, vilket regleras och övervakas av Energimyndigheten. En utredning pågår om ytterligare åtgärder behövs för att reglera nätverksamheten. Genom avregleringen 1996, fick alla elkunder möjlighet att välja elleverantör. Fram till i år har det dock krävts en timmätare för mätning av elförbrukning för att kunna byta elleverantör, vilket inneburit en fast kostnad som medfört att kunder med låg elförbrukning inte haft incitament att byta leverantör.²⁶ Kravet på elmätare togs därför bort från november 1999 och förbrukningen beräknas i stället efter schablon.²⁷ Denna reform förväntas leda till en starkare priskonkurrens och att även mindre kunder får sänkta priser.

I Figur 3 framgår att prisnivån för mindre kunder är relativt hög. För denna grupp ökade priserna fram till 1998 och prissänkningar fördröjdes ett år i jämförelse med övriga kundgrupper.

Efter avregleringen har marknadskoncentrationen i produktionsledet ökat genom förvärv

---

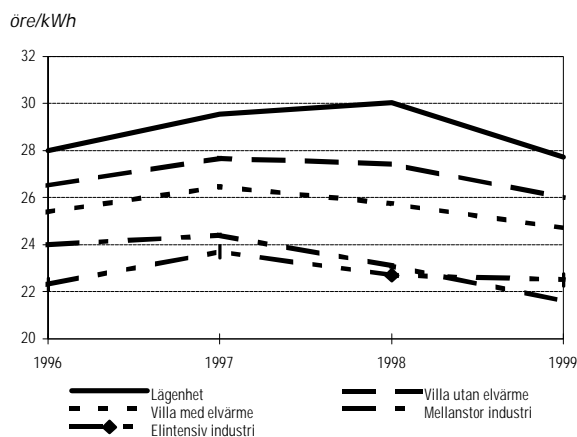
²⁶ "Elhandelspriser 1 jan 1999 - 1 jan 1996", Energimyndigheten, 1999 och "Utvecklingen på elmarknaden 1998", Energimyndigheten, 1999

²⁷ "Förordning om mätning, beräkning och rapportering av överförd el", SFS 8 juli 1999

---

²⁸ "Avreglerade marknader i Sverige - en uppföljning", Konkurrensverkets rapportserie 1998:3

Figur 3 Genomsnittligt elpris under leveranskoncession

Anm: Kunder som inte valt elleverantör tryggas elförsörjning genom statligt avtal med viss leverantör, s.k. leveranskoncession. Genomsnittligt pris exkl. skatt o nätavgift per år samt jan 1999
Källa: Energimyndigheten, 1999 och Statistiska centralbyrån

Telekommunikation

En telelag trädde i kraft 1993 och har sedan dess reviderats ett flertal gånger. I en internationell jämförelse är de svenska priserna för telefoni bland de lägsta inom OECD för såväl privat- som företagskunder.²⁹ Långdistanssamtal och utlandssamtal har blivit billigare.³⁰ Generellt sett har dock priserna för lokalsamtal samt privatpersoners abonnemangskostnader stigit. Figur 4 visar utvecklingen av den största operatören Telias priser för olika samtalsslag sedan avregleringen.

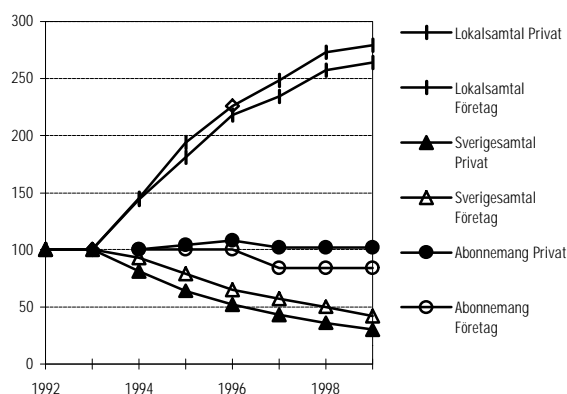
I takt med att Telias samtrafikavgifter för andra operatörers rätt att utnyttja näten sjunker, ökar den tidigare svaga konkurrensen på marknaden för lokalsamtal. Telia dominerar alltjämt marknaden för nationella samtal, även om dess marknadsandel sjunkit från 96 till 93 procent mellan 1997 och 1998. På marknaden för internationella samtal är konkurrensen starkare; Teli-

as marknadsandel har sjunkit från 73 procent 1997 till 63 procent 1998.³¹

En reform i september 1999 har dock givit konsumenter möjlighet att genom automatiskt förval välja operatör, vilket förväntas ha betydande effekter för konkurrensen. För att kunden ska kunna dra full nytta av den ökade konkurrensen, krävs emellertid mer jämförbar pris- och produktinformation mellan olika operatörer. Givet att informationen till konsumenterna fungerar, förväntas en större prispress inom marknaderna som riktar sig till privatpersoner.

Figur 4 Telias förändring av priser för vissa samtalstyper

Index 1993=100

Anm: Abonnemangsvavgift redovisas fr.o.m. 1994 på grund av strukturläggning. 1999 års nivåer är från oktober.
Källa: Post- och telestyrelsen, 1999

Ett kvarvarande konkurrensproblem är Telias historiska monopolställning som nätägare. Till följd av detta var 98 procent av alla telekunder direktanslutna till Telia vid årsskiftet 1998/99.³²

När det gäller mobiltelefoni har de nya aktörerna på marknaden tagit betydande marknadsandelar. Tabell 2 visar utvecklingen för de tre bolag som tillhandahåller mobiltelefoni, med avseende på såväl marknadsvärde som antalet abonnemang.

En viktig skillnad mellan mobiltelefoni och fast telefoni, är att de nu verksamma mobilteleoperatörerna har egna mobiltelenät³³. Trots minskad marknadskoncentration har pris-

²⁹ Jämförelse av en samtalskorg för företag visar att Sverige har mindre än hälften så hög total kostnad som genomsnittet i OECD. För privatpersoner är kostnaden i Sverige lite mer än hälften av kostnaden i OECD i genomsnitt. Det är främst samtalsavgifterna som är förmånliga i Sverige. OECD Communication Outlook, 1999

³⁰ "Konsekvenser av den tekniska och ekonomiska utvecklingen på telemarknaden", Post- och telestyrelsen, februari 1999 och "Teletillsyn 1997", Post- och telestyrelsen. För prisjämförelse mellan telebolag, se Tabell A2 i Appendix.

³¹ "Den svenska marknaden för telekommunikation 1998", En analys utförd på uppdrag av Post- och telestyrelsen, Öhrlings PricewaterhouseCooper (PwC), juni 1999

³² ibid

³³ Fyra telebolag innehar tillstånd för mobiltelefoni, men endast tre bedriver verksamhet (oktober 1999).

förändringarna för mobiltelefoni under åren 1995 till 1999 varit marginella. I jämförelse med de övriga nordiska länderna är de svenska priserna högre. För att öka konkurrens genom nyinträde är samtrafikavgifterna av stor betydelse, eftersom de kan stänga ute mindre och nya telebolag från marknaden.³⁴ Under 1999 har Post- och telestyrelsen uppmanat Telia att sänka sina samtrafikavgifter för mobiltelenät. Avgifterna ska vara kostnadsbaserade enligt EU-krav och svensk lagstiftning.

Tabell 2 Mobiltelefonbolagens marknadsandelar

Procent

	Andel av marknadsvärde		Andel av antal abonnemang	
	1994	1998	1994	1998
Telia	87	63	85	54
Tele2	7	17	10	31
Europolitan	6	20	5	15

Anm: Andel av marknadsvärde exklusive intäkter av samtrafikavgifter. Tele2 ingår i NetCom-koncernen med Tele2Mobil och Comviq som varumärken.

Källa: "Den svenska marknaden för telekommunikation 1998", En analys utförd på uppdrag av Post- och telestyrelsen, PwC, juni 1999

I likhet med marknaderna för el och fast telefoni behöver informationen till konsumenterna förbättras, eftersom utbudet av abonnemang och tjänster försvårar pristransparensen på mobiltelefonimarknaden.

Post

Marknaden för slutna brevfräsändelser avreglerades 1993, vilket innebar ett slut på Postverkets lagskyddade monopolställning. Antalet postoperatörer har ökat till 82 i slutet av 1998, men Posten AB är trots ökad konkurrens den helt dominerande operatören på den nationella marknaden. Flertalet av de operatörer som tillkommit efter avregleringen är små och bedriver verksamhet lokalt. På lokal nivå har nyetablerade postföretag i genomsnitt lägre priser än Posten AB, som inte har infört något särskilt lokalporto trots att möjligheten finns om det införs över hela landet.³⁵ Posten AB har

emellertid skyldighet att tillhandahålla en rikstäckande postservice, vilket kan medföra begränsningar att agera som en kommersiell aktör. Eftersom övriga aktörer fortfarande utgör en liten del av marknaden, har prissänkningar än så länge inte påverkat de genomsnittliga postpriserna (se tabell A9 i Appendix). Posten AB har i vissa delar av landet fått konkurrens av i första hand CityMail Sweden AB, vilket medfört prissänkningar på stora sändningar, mängdrabatter och särskilda avtal.³⁶ För att underlätta för andra aktörer än Posten AB har tillgången till delar av infrastrukturen på postmarknaden reglerats genom ändringar i postlagen. Ändringarna som trädde i kraft i juli 1999 syftar till att skapa förutsättningar för konkurrensneutralt samutnyttjande av den befintliga infrastrukturen.³⁷ Ett fortsatt reformarbete pågår på regeringens uppdrag med att ytterligare öka tillgängligheten till den postala infrastrukturen, bl.a. beträffande adressändring och eftersändning.

Transportsektorn

Viktiga principer för regeringens transportpolitik är att transportkonsumenten bör ges största möjliga valfrihet, att beslut i transportfrågor bör ske i så decentraliserade former som möjligt samt att en ökad samverkan mellan olika transportmedel och trafikslag skall förenas med en effektiv konkurrens mellan olika trafikutövare och transportlösningar.³⁸ I det följande diskuteras reformer och kvarvarande problem inom inrikesflyg, järnväg och långväga buss.

Avregleringen av inrikesflyget 1992 innebar etableringsrätt för svenska flygbolag att trafikera en viss linje. Tidigare hade SAS och Linjeflyg företrädesrätt, vilket gav dem en särställning. De flesta av landets flyglinjer trafikeras dock fortfarande bara av ett flygbolag. Avregleringen har inte medfört några bestående prissänkningar, inte heller på linjer där viss konkurrens råder. Differentieringen av priser mellan affärsresenärsbiljetter och billiga budgetbiljetter har ökat sedan

³⁴ "Sund konkurrens på framtidens mobiltelefonmarknad", Post- och telestyrelsen, oktober 1999

³⁵ "Postverksamhet 1997", Statistiska centralbyrån och Statens Institut för kommunikationsanalys, 1999, "Avreglerade marknader i Sverige - en uppföljning", Konkurrensverkets rapportserie 1998:3, "De lokala postoperatörernas priser och rabatter 1999", Post- och telestyrelsen, juni 1999

och "Rapport rörande förändring av servicenivån...", Post- och telestyrelsen, februari 1999

³⁶ "De lokala postoperatörernas priser och rabatter 1999", Post- och telestyrelsen, juni 1999 och "Rapport rörande förändring av servicenivån...", Post- och telestyrelsen, februari 1999

³⁷ Riksdagsprotokoll 1998/99:105, juni 1999

³⁸ Proposition 1997/98:56

avregleringen.³⁹ I genomsnitt har priserna stigit med omkring 50 procent. Konsumentprisindex har under denna period ökat med omkring 6 procent. Exempel på prisutvecklingen presenteras i figur A1 och A2 i Appendix. Borttagandet av det s.k. cabotageförbudet 1997, som innebar att utländska flygbolag inte fick bedriva inrikes- trafik i annat land än sitt hemland, har ännu inte ökat antalet konkurrerande bolag. Ett kvarvarande problem för konkurrensen är att SAS fortfarande innehar flertalet landnings- och starttillstånd, s.k. slots, på Arlanda. Konkurrerande flygbolag kan således enbart få tillgång till landnings- och starttillstånd som inte redan är tilldelade. En ny förordning utarbetas nu inom EU.⁴⁰

1988 delades dåvarande SJ upp i myndigheten Banverket, med ansvar för infrastrukturen, och affärsverket SJ, med ansvar för trafikeringen. SJ:s marknadsandel har gått från ett absolut monopol till ca 50% av den totala tågtrafiken som bedrivs i Sverige. Detta främst som en följd av att statens upphandling av olönsam trafik för år 2000 och SL:s upphandling av pendeltågstrafiken i Stockholmsregionen resulterat i att andra operatörer vunnit anbudsupphandlingarna.

Konkurrensen från andra operatörer kan ändå sägas vara begränsad, eftersom SJ i dagsläget har ensamrätt till lönsam interregional trafik på stomnätet. SJ avgör själv vilken trafik som är lönsam respektive olönsam och den olönsamma trafiken anmäls till staten för en eventuell upphandling. Vid statens upphandling av olönsam trafik tillämpas ett anbudsförfarande i enlighet med gällande upphandlings- och statsstödreger. För trafikåret 2000 vann SJ upphandlingen på tio av tretton sträckor.⁴¹

Riksdagen har uttalat att den långväga busstrafiken bör tillåtas utvecklas efter sina egna förutsättningar. Skadeprövningen gentemot den länsgränsöverskridande järnvägstrafiken vid tillståndsgivning till linjetrafik med buss, har därför avvecklats fr.o.m. 1 januari 1999. Skadeprövningen är dock kvar gentemot den järnvägstrafik i länen, för vilken trafikhuvudmännen har trafikeringsrätt.

Borttagandet av skadeprövningen har inneburit att busstrafik har etablerats på sträckor och tider som tidigare inte trafikerades av buss. Utbudet av busstrafik har ökat med ca 50 procent sedan årsskiftet. Resandet har däremot endast ökat marginellt. En preliminär slutsats är att avregleringen av den långväga busstrafiken hittills har haft små effekter på bussmarknaden och på resandet med andra färdmedel.⁴²

Privat samfinansiering (PPP)

Arlandabanan är det första projektet i Sverige där finansieringen sker genom s.k. Public Private Partnership (PPP). Ett företagskonsortium utan statlig ägandemedverkan har 1995-1999 byggt en snabbtågförbindelse mellan Stockholm och Arlanda flygplats till en kostnad av 4,5 miljarder kronor. Staten har bidragit med 850 miljoner kronor i anslag för fortsatt förbindelse mellan Arlanda och norra stambanan samt med 1 miljard kronor i lån till företagskonsortiet. Företagskonsortiet bidrar med 700 miljoner kronor i eget kapital. Företagskonsortiet har en koncession att driva tågtrafiken mellan Stockholm och Arlanda i 40 år med en möjlighet för staten att köpa tillbaka koncessionen år 2010. Genom att använda PPP har staten undvikit betydande risker i projektet, t.ex. fördyringar och förseningar samt mindre intäkter än budgeterat. Den enda direkta risk staten löper är det lån som givits företagskonsortiet. Med en begränsad finansiell insats och låg finansiell risk för staten, har därmed en stor infrastrukturinvestering med potentiellt stor samhällsekonomisk nytta genomförts.⁴³

3. Övriga reformer för att främja produktmarknader

FoU och innovationer

Förutsättningar för FoU och innovationer är goda i Sverige, vilket avspeglas i att Sverige satsar mer på FoU i förhållande till BNP än något annat land i världen. Även effektiviteten, mätt som patent i förhållande till FoU-investering, är

³⁹ "Biljettpreisutvecklingen i inrikesflyget; januari 1992 till september 1995", Luftfartsverket, 1995-10-13 och Avreglerade marknader i Sverige - en uppföljning", Konkurrensverkets rapportserie 1998:3

⁴⁰ Opublicerad information från Luftfartsverket 1999

⁴¹ Näringsdepartementet

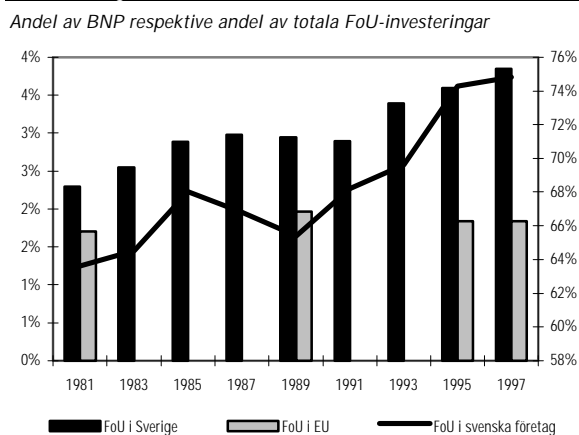
⁴² "Uppföljning av långväga buss", SIKÄ, PM 1999-08-30

⁴³ Näringsdepartementet och Affärsvärlden, nr 39, 1999

hög i ett internationellt perspektiv.⁴⁴ Den övervägande delen av FoU-investeringar i Sverige sker i företagssektorn, främst i större företag, vilket framgår i figur 5.

Med utgångspunkt i Sveriges redan omfattande FoU-satsningar arbetar regeringen med olika insatser för att öka spridningen och användningen av den kunskap som såväl privat som offentlig FoU-verksamhet bidragit till att bygga upp. Det handlar dels om kunskapsöverföring mellan universitet/högskolor och företag, dels om spridning från större till mindre företag. Vidare är det viktigt med insatser som stärker kunskapsöverföring mellan Sverige och omvärlden och vice versa. Genomförda och pågående åtgärder för att öka kunskapsöverföring omfattar bl.a. universitetsnära verksamhet via teknikbrostiftelser och inrättande av industriella utvecklingscentra för att stimulera kunskapsöverföring till mindre företag.

Figur 5 FoU-investeringar i Sverige och EU (vänster axel) samt svenska FoU-investeringar i företag (höger axel)

Skattefrågor

En väl fungerande inre marknad behöver gemensamma regler för såväl indirekta som direkta skatter för att undvika snedvridande konkurrens mellan länder. Den svenska skattereformen 1991 underlättade anpassningen till den inre marknaden. Reformen ledde till att skattebaserna

breddades, skattenivåer sänktes, regelförenkling genomfördes och en mängd avdragsmöjligheter avskaffades. Under det senaste året har Sverige genomfört olika åtgärder inom skatteområdet, vilka sammantaget förväntas bidra till bättre fungerande produkt- och kapitalmarknader.

Sänkt tobaksskatt och ökade resurser till tullen har reducerat smuggling och ökat andelen vit handel, vilket i sin tur främjar den inre marknadens funktion. Ökat lättnadsutrymme vid beskattning av utdelning och reavinst på onoterade aktier har införts från och med taxeringsåret 1998. Denna åtgärd bör förbättra onoterade företags möjligheter till extern kapitalförsörjning på den paneuropeiska riskkapitalmarknaden.

På EU-nivå finns ett behov av förbättrad information om skattekonsekvenser av ekonomiska transaktioner mellan medlemsländer. Förenklade och mer transparenta regelverk och harmonisering av administrativa bestämmelser kan bidra till att stärka den inre marknaden.

Regelförenklingar och insatser för små- och medelstora företag

Regelförenkling för att uppnå förutsägbarhet och transparens är en viktig del i regeringens politik för att främja ekonomisk tillväxt. Enklare och bättre regler gynnar alla företag, men är av särskild vikt för småföretag. Regeringen har därför genomfört ett system för problem- och konsekvensanalys beträffande effekter av nya eller förändrade regler på små företags villkor.⁴⁵ En arbetsgrupp, SimpLex, har inrättats inom Näringsdepartementet, och har det operativa ansvaret för regelförenklaringsarbetet. En företagarpanel, Nybyggarna, har också knutits till Näringsdepartementet för att få en mer efterfrågestyrd och målinriktad småföretagspolitik.

Genomförda och pågående regelförenklingar omfattar enklare och snabbare registrering av företag och företagsnamn, samt förbättrad information och service till nystartade företag. Exempelvis finns förslag om att företagare själva via internet ska få möjlighet att undersöka om ett företagsnamn är möjligt att registrera. Den

⁴⁴ "Economic and Structural Reform in the EU", Cardiff II, European Commission och "The Global Competitiveness Report 1999", World Economic Forum, 1999

⁴⁵ Systemet har införlivats genom beslut om ändring av kommittéfördordningen (1998:1474), beslut om särskild förordning avseende myndigheter (1998:1820) och beslut om riktlinjer för Regeringskansliet.

svenska processen för registrering av företag är redan i dagsläget konkurrenskraftig och pågående insatser förväntas ytterligare förbättra situationen. Kapitalinsatsen för att bilda privata aktiebolag i Sverige ligger på EU-genomsnittet, men antalet procedurer för registrering är färre och byråkratin snabbare (Tabell A10 i Appendix).

Regeringen arbetar också med insatser för att öka små och medelstora företags handel med i första hand Europa. Serviceorganet Exportrådet, samägt av staten och exportindustrin, har under det gångna året arbetat med att förbättra mindre företags kunskaper om exportmöjligheter och handelsteknik. I samarbete med andra organisationer har Exportrådet upprättat regionala exportcentra på ett 20-tal platser i Sverige. Företag kan också få information om bl.a. EU:s förordningar och den inre marknaden genom det myndighetsanknutna Euro Info Center. Därutöver tillhandahåller Regeringskansliet information till små och medelstora företag om hur euron praktiskt påverkar dem.

För att effektivisera och samordna statliga insatser är en utredning tillsatt för översyn av statens aktörer inom det näringspolitiska området. En utgångspunkt är att företag så långt som möjligt bara ska ha en "dörr" in i det statliga stödssystemet.

Miljöfrågorna en del av inre marknaden

Den svenska regeringen anser att den ekonomiska politiken måste kombineras med en effektiv miljöpolitik som baseras på såväl tydlig lagstiftning som ekonomiska styrmedel. I Sverige har under en längre tid ekonomiska styrmedel använts i form av miljö- och energiskatter samt miljöavgifter i syfte att internalisera externa miljökostnader i priset på olika produkter och tjänster. I arbetet med integrering av hållbar utveckling på den inre marknaden verkar Sverige bl.a. för ökad användning av ekonomiska styrmedel och framtagande av en EU-gemensam miljövarupolicy (IPP, Integrated Product Policy) för att klargöra vilka miljökrav som ska gälla för produkter som säljs på den inre marknaden. Den svenska regeringen avser att ta fram en nationell miljövarupolicy år 2000, som bl.a. kommer att behandla miljömärkning, kemikaliepolicy och producentansvar. Det är viktigt att miljökraven integreras i den inre marknaden för att säkerställa en konkurrensneutral effekt av miljöpolitiken.

II. B. KAPITALMARKNADER

Målet för det finansiella systemet är att det skall vara effektivt och tillgodose såväl samhällets krav på stabilitet, som konsumenternas intresse av ett gott skydd. Den finansiella lagstiftningen har i linje med detta mål reformerats ytterligare under året i syfte att skapa förutsättningar för större konkurrens och en effektivare inre marknad.

1. Lagstiftning och regelverk

För att skapa bättre förutsättningar för konkurrens och produktutveckling på den svenska försäkringsmarknaden har riksdagen under året beslutat om en reformering av försäkringsrörelselagstiftning. Reformen genomförs i enlighet med vad som aviserades i föregående års nationella rapport. Förändringarna moderniserar rörelsereglerna och renodlar tillsynen av svenska försäkringsbolag. Den nya regleringen innebär att konsumenternas tillgång till information ökar och ger försäkringsspararna större möjligheter att flytta sitt sparande i pensionsförsäkringar till en annan försäkringsgivare. En tydligare uppdelning görs också mellan försäkringstagarnas medel och riskkapital, vilket skärper incitamenten för ägare och bolagsledning att söka kostnadseffektiva lösningar.

Under året har reglerna också skärpts beträffande information till fondandelsägare om de totala kostnaderna som belastar olika fonder. Ändringarna innebär att årlig information skall skickas till fondandelsägare och individuella pensionssparare. Ändringen berör lagen om värdepappersfonder och lagen om individuellt pensionssparande och annonserades som en prioriterad förbättringsåtgärd i förra årets nationella rapport.

I syfte att stärka förtroendet för börser och marknadsplatser har lagändringar genomförts i lagen om börs- och clearingverksamhet. Ändringarna berör bl.a. tillsyn, ägar- och lämplighetsprövning, samt hantering av ärenden om överträdelse av börsens regler. Aktiekontolagen (AKL) har ersatts av en ny lag om kontoföring av finansiella instrument som trädde i kraft 1 januari 1999. En viktig förändring i den nya lagen är borttagandet av värdepapperscentralens monopol på kontoföring av "papperslösa" värdepapper. Avsikten är att den nya lagen skall vara generell och avse kontoföring av alla slags finansiella instrument.

Den dominerande marknadsplatsen för aktier i Sverige, Stockholms Fondbörs AB slogs under våren 1998 ihop med derivatbörsen OM Stockholm och bildade OM Stockholmsbörsen⁴⁶. Ett av syftena med sammanslagningen var att skapa en effektivare marknadsplats genom att integrera handeln med aktier och aktiederivat. En gemensam marknadsplats för Sverige och Danmark har bildats genom samarbete i Norex mellan OM Stockholmsbörsen och Köpenhamns fondbörs. Oslo börs beslutade i augusti 1999 att gå med i Norex. Därigenom skapas en effektivare aktiemarknad med större likviditet.

2. **Strukturuomvandling inom finansiell sektor**

Ökad konkurrens, internationalisering och höga lönsamhetskrav är drivkrafter bakom den strukturuomvandling det finansiella systemet för närvarande genomgår. Sammanslagningarna sker främst nationellt, men även över nationsgränserna. Till exempel har Föreningsbanken gått ihop med Sparbanken, svenska Nordbanken gått ihop med finska Merita Bank och SEB köpt en tysk bank under det senaste året. Fusioner har även skett mellan olika verksamhetsgrenar inom den finansiella sektorn för att ge instituten möjlighet att erbjuda sina kunder ett heltäckande tjänsteutbud av bank-, försäkrings- och värdepapperstjänster. Till bilden hör även att den svenska fondmarknaden domineras av de största svenska bankkoncernerna.

En annan viktig strukturförändring i Sverige är att kunders användning av bankkontakter via internet har ökat kraftigt under de senaste 12 månaderna. Antalet kunder har växt till 870 000 i augusti 1999 vilket är en dryg fördubbling jämfört med för ett knappt år sedan. Varje månad tillkommer dessutom uppskattningsvis mellan 50 000 och 60 000 nya kunder.⁴⁷ Under senare år har det också blivit allt mer populärt för allmänheten att spara i värdepappersfonder (se figur A6 i Appendix).

En genomgripande reform av det svenska pensionssystemet har genomförts under de

senaste åren. Det nya pensionssystemet infördes under 1999. Syftet med reformen är att skapa ett pensionssystem som är följtsamt med den samhällsekonomiska och demografiska utvecklingen. Den del av pensionssystemet som utgörs av ett individuellt fondsparande har dock ännu inte införts. Denna del, det s.k. premiepensionssystemet, kommer att innebära ett ökat nettosparande i traditionella fonder med ca 15-20 miljarder kronor per år under de närmaste 10 åren. Ett stort antal fonder, såväl svenska som utländska, väntas komma att delta i premiepensionssystemet. Ett första fondval för pensionsspararna beräknas kunna genomföras under år 2000.

I samband med den svenska pensionsreformen har en genomgripande förändring föreslagits för statliga AP-fondens kapitalförvaltning. AP-fonden utgör en buffert i pensionssystemet och anpassas i och med reformen till den svenska kapitalmarknadens storlek och struktur. Reformen av AP-fonden innebär i stort att fyra lika stora självständiga fonder skapas, med lika och mindre restriktiva placeringsregler än vad som gäller idag. Varje fond skall agera självständigt utifrån vissa gemensamma mål. Reformen innebär att den svenska kapitalmarknadens funktionssätt bör förbättras.

3. **Små och medelstora företags finansiering**

Den senare hälften av 1990-talet har inneburit en betydande fokusering på behovet av riskkapital som finansieringskälla för små- och medelstora företag. Den privata marknaden för riskkapital har ökat betydligt i Sverige under senare år. Framförallt har framväxten av riskkapitalbolag, s.k. venture-capitalföretag, varit dramatisk. Den svenska venture-capitalmarknaden har under 1990-talet vuxit från en handfull, mestadels statliga, aktörer till närmare hundra, mestadels privata, aktörer. Utbudet av riskkapital hos dessa aktörer är betydande. I riskkapitalbolagen fanns 1994 ca 10,9 miljarder kronor att tillgå att jämföra med ca 49,2 miljarder kronor 1998.⁴⁸

⁴⁶ Den nya, sammanslagna börsen, ägas av OM Gruppen AB.

⁴⁷ Enligt nyhetsbrevet Bank & Fond(9/99)

⁴⁸ "The Swedish Venture Capital Industry - An Infant, Adolescent or Grown-up?", Çetindamar & Jacobsson, Chalmers University of Technology, 1999

Ett riskkapitalproblem anses emellertid fortfarande kvarstå för de företag som befinner sig i mycket tidiga skeden, eller som inte befinner sig i de populära tillväxtbranscherna. Staten är till viss del inblandad i riskkapitalmarknaden men erbjuder framförallt länefinansiering, s.k. riskvilliga krediter, till företag. De främsta statliga aktörerna på detta område är NUTEK, ALMI, Industrifonden, Norrlandsfonden och Stiftelsen Innovationscentrum. Sammantaget innebär det ökade antalet privata aktörer, det ökade utbudet av privat kapital samt understödjande statliga insatser och planerade åtgärder en markant förbättring av riskkapitalmarknaden.

Det är i huvudsak två slags åtgärder som under senare år vidtagits av staten för att underlätta för småföretag att få tillgång till externt ägarkapital. För det första gäller det insatser som tar sikte på att mer allmänt förbättra förhållandena för de aktörer som tillhandahåller riskkapital inom småföretagssektorn, t.ex. stödja utvecklingen av regionala börser och lättnader i dubbelbeskattningen. Den andra åtgärden har varit att gå in med direkt riktade insatser för att komplettera den privata marknaden. Både Industrifonden och 6:e AP-fonden har aktivt utnyttjat möjligheten att gå in som minoritetsägare i små- och medelstora företag och har därmed blivit en av de största aktörerna på den svenska venture-capitalmarknaden. Det har skett främst genom indirekta engagemang via hel- eller delägda venture-capitalföretag. Ett avtal mellan ALMI Företagspartner och Europeiska investeringsfonden ökar ALMI:s utlåningskapacitet med ca 300 miljoner kronor per år. Den s.k. "femprocentsregeln" för försäkringsbolag har också avskaffats vilket ökar möjligheterna för dessa bolag att genomföra riskkapitalinvesteringar i mindre bolag.

III. FORTSATT REFORMARBETE

Den svenska regeringen avser att fortsätta arbetet med reformer som förbättrar produkt- och kapitalmarknaderna samt att i EU verka för att den inre marknaden stärks genom ökad samordning av reformer mellan medlemsstaterna. Pågående och planerade reformer kan delas in i fem områden.

1. Stärka konsumentnyttan av reformerna

Regeringen kommer att arbeta vidare med insatser som säkerställer och följer upp genomförda och pågående reformer, så att dessa leder till lägre konsumentpriser och större konsumentnytta:

- Konkurrensverket och Statskontoret har fått regeringens uppdrag att analysera konkurrensförhållandena både i den privata och den offentliga sektorn samt effekter av EU-medlemskapet för konsumenter och mindre företag. Regeringen överväger att därefter lägga fram en konkurrenspolitisk proposition år 2000 med konkreta åtgärder för att öka konkurrensen och stärka konsumenternas ställning.
- Mot bakgrund av de höga svenska prisnivåerna inom vissa sektorer har Statistiska Centralbyrån fått i uppdrag att ta fram aktuell konsumentprisstatistik för ett antal varugrupper för att identifiera högprismarknader och konkurrenshinder som inte förklaras av geografiska betingelser.
- Energimyndigheten har inlett ett arbete med att skapa enhetligt utformade elräkningar. Syftet är att förbättra informationen till konsumenterna, eftersom det efter avreglering av energimarknaden blivit svårt för konsumenterna att jämföra priser och produkter mellan olika operatörer.
- Energimyndigheten kommer i sin löpande rapportering att bl.a. följa upp prisförändringar till följd av avskaffat mätarkrav och andra reformer. Post- och telestyrelsen kommer att på motsvarande sätt att, inom sin löpande rapportering, följa upp prisgenomslaget i konsumentledet av bl.a. förvalsreformen inom fast telefoni.
- För att sänka boendekostnaderna för konsumenterna och effektivisera byggsektorn har en offentlig utredning tillsatts angående

förändringar av verksamhetsformen för de allmännyttiga bostadsföretagen och ändringar eller borttagande av bruksvärdessystemet. Vidare arbetar den statliga byggkostnadsdelegationen med utarbetande av förslag i syfte att sänka byggkostnaderna.

- En parlamentarisk kommitté har tillsatts för att göra en översyn av de konsumentpolitiska målen ur ett EU-perspektiv med särskild inriktning på hushållsekonomi, finansiella tjänster, informationsteknik, produkt- och internetsäkerhet samt marknadsbevakning. Sverige har även fått en förfrågan från EU-kommissionen om att inrätta en rådgivningsbyrå för konsumentfrågor i Stockholm.

2. Verka för frihandel och en bättre fungerande inre marknad

För att stärka konkurrensen och öka integrationen på den inre marknaden kommer Sverige att:

- Fortsätta att på EU-nivå driva frågan om fri parallellimport av varumärkesskyddade varor från länder utanför EES.
- Inför de kommande WTO-förhandlingarna bl.a. driva de svenska profilfrågorna lägre tullar mot tredje land, reformerat jordbruksystem, minskad användning av antidumpinginstrument och införande av multilaterala investerings- och konkurrensregler.
- Genom riktade utbildningsinsatser till departement, myndigheter och näringsliv skall kunskapen om principen om ömsesidigt erkännande öka.
- Inom EU verka för att minska användningen av snedvridande nationella stöd till företag i syfte att attrahera utländska direktinvesteringar, samt mer allmänt verka för en minskning av nationella statsstöd till företag.
- Stödja arbetet inom Ekofinrådet med den s.k. uppförandekoden för företagsbeskattning.
- Stödja den nya Strategin för EU:s inre marknad.

3. Ökad effektivitet inom offentlig sektor

Regeringen eftersträvar en mer effektiv offentlig sektor genom att utnyttja positiva effekter av en ökad offentlig upphandling och ökad konkurrens

i syfte att säkerställa framtida behov av nödvändig offentlig service. Insatserna omfattar följande:

- För att stärka efterlevnaden av lagen om offentlig upphandling, genomför en parlamentariskt tillsatt utredning en översyn av Nämnden för offentlig upphandling, som skall vara färdig till slutet av år 2000.
- Ett informations- och utbildningsprojekt har påbörjats i Kommerskollegiets regi för att öka mindre företags möjligheter att delta i offentlig anbudsgivning i Sverige utanför den lokala marknaden samt även i offentlig anbudsgivning inom EU.
- En översyn pågår av de regelförändringar som krävs för elektronisk upphandling under tröskelvärdena för offentlig upphandling så att leverantörer kan använda elektroniska dokument och digitala signaturer.
- En arbetsgrupp har tillsatts inom Regeringskansliet för att föreslå förbättringar av konkurrensen mellan privata och offentliga aktörer genom eventuella förändringar i Kommunal- och Konkurrenslagarna. Detta arbete sker parallellt med verksamheten i Rådet för lika konkurrens mellan privat och offentlig sektor. Vidare utvärderar Statskontoret hur statliga myndigheter agerar på konkurrensutsatta marknader.

4. Effektivare samhällsnyttiga tjänster

Sverige har genomfört omfattande reformer inom energi, telekommunikationer och transporter med gott resultat, men för att reformerna skall få fullt genomslag krävs ytterligare åtgärder för att minska dominerande aktörers ställning och öka tillgängligheten till nät och annan infrastruktur för nya operatörer.

- Post- och telestyrelsen har i september 1999 lämnat ett förslag till regeringen om ändringar i telelagen som gör det möjligt för andra teleoperatörer att få tillgång till Telias accessnät, dvs. teleledningarna till de enskilda abonnenterna. Ett lagförslag har också lämnats vad gäller tillgången till mobiltelefonnät.
- Den bristande konkurrensen och de höga prisnivåerna inom inrikesflyget, kommer att granskas i den pågående konkurrenspolitiska utredningen. Ett förslag kommer att presenteras till den proposition som regeringen överväger att presentera år 2000.

- Privat samfinansiering av infrastrukturinvesteringar (public private partnerships) kommer att övervägas bl.a. vad gäller flera kommande vägprojekt, i syfte att utnyttja den privata sektorns kompetens och minska statens finansiella risktagande.

5. Förbättrad riskkapitalförsörjning och effektivare kapitalmarknader

Regeringen planerar ett antal åtgärder för att stärka kapitalmarknaderna och för att skapa bättre marknadsmässiga förutsättningar för kapitalförsörjning till mindre företag. Bland annat kan nämnas följande:

- I syfte att effektivisera kapitalmarknaden och koncentrera regleringen kommer en reformering av regler och av tillsyn av bank och kreditmarknadsbolag att genomföras. Banklagskommitténs betänkande som lämnades till regeringen i januari i år kommer att ligga till grund för detta.
- Reserveringsmöjligheterna för att stärka småföretagens uppbyggnad av obeskattat eget kapital förändras. I budgetpropositionen för år 2000 föreslår regeringen förbättrade möjligheter till avsättning till periodiseringsfonder. Översyn pågår av 3:12 reglerna, som styr beskattningen av inkomster från aktiv näringsverksamhet i fåmansbolag, i syfte att främja expansion och investeringar.
- Avskaffande av kupongskatt på näringsbetingade innehav innebärande att utländska juridiska personer får ta emot utdelning från dotterbolag i Sverige utan att den beläggs med kupongskatt.
- En proposition om redovisning och denominering av aktiekapital i utländsk valuta överlämnades till riksdagen i november 1999. I ett första steg öppnas möjligheter för redovisning och denominering i euro för räkenskapsåret 2001. Därefter kommer regeringen överväga att redovisning och denominering av aktiekapital i vissa andra valutor skall kunna ske från räkenskapsåret 2002.

De pågående och planerade insatserna kommer att ytterligare bidra till att förbättra produkt- och kapitalmarknadernas funktionssätt. Därmed kommer reformerna att stimulera tillväxt och skapa förutsättningar för ökad sysselsättning.

IV. APPENDIX

Tabeller

Tabell A1 Konsumentprisindex i Sverige och EU 1996-1998

Årsmedeltal för huvudgrupper, Index 1996=100

	Konsumentpris totalt		Livsmedel		Bostad, vatten, el och gas		Hälsovård		Kommunikationer	
	Sverige	EU	Sverige	EU	Sverige	EU	Sverige	EU	Sverige	EU
1996	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1997	101,9	101,7	101,0	100,9	103,7	102,6	101,7	103,6	99,8	99,5
1998	102,9	103,0	102,4	102,3	104,8	103,9	103,1	107,6	102,8	97,8

Källa: Statistiska centralbyrån, HIKP

Tabell A2 Andel icke genomförda eller försenade direktiv i Sverige och EU november 1997-juni 1999

Procent

	Nov 1997	Maj 1998	Nov 1998	Juni 1999
Sverige	6,2 (8)	2,0 (2)	1,5 (2)	2,1 (4)
EU-genomsnitt	6,3	4,5	3,9	3,5

Anm: Tal inom parentes anger Sveriges rangordning

Källa: Resultattavlan för den inre marknaden, november 1998 och juni 1999

Tabell A3 Fördelning av icke genomförda eller försenade direktiv i Sverige och EU juni 1999

Rangordnade efter andel direktiv som ej genomförts i Sverige

	Sverige andel (procent)	EU andel (procent)
Telekommunikation (16)	25	59
Transport (59)	14	52
Energi (12)	8	17
Veterinärkontroller (198)	4	17
Kemiska produkter (78)	3	17
Kosmetiska produkter (38)	3	11
Miljö (91)	1	14
Immaterialrätt (8)	0	50
Offentlig upphandling (11)	0	36
Socialpolitik (39)	0	28
Livsmedel (103)	0	14

Anm: Tal inom parentes anger antal berörda direktiv inom respektive sektor.

Källa: Resultattavlan för den inre marknaden, juni 1999

**Tabell A4 Offentlig upphandling enligt
Nationalräkenskaperna 1996**

Miljarder kronor

	Stat	Kommun	Landsting	Totalt
Tjänster	42,8	49,4	30,5	122,7
Varor	43,4	19,1	11,1	73,6
Övrigt	2,9	10,5	3,2	16,5
Totalt	89,0	79,1	44,7	212,8

Anm: Enligt Nationalräkenskapernas definition av offentlig upphandling täcks inte offentliga bolag in. Inte heller omfattas privata företag i försörjningssektorerna som lyder under offentlig rätt och inrättats för att täcka behov i de allmännas intresse.

Källa: Statistiska centralbyrån

**Tabell A5 Barnomsorg, skola och hemvård i enskild drift 1995
och 1997**

Andel av total verksamhet i procent

	1995	1997
Daghem	11,9	12,8
Fritidshem	4,5	4,6
Familjedaghem	1,7	3,0
Grundskola	2,2	2,7
Gymnasieskola	2,3	3,1
Särskola	3,0	3,2
Hemvård	4,4	4,2

Anm: Resterande verksamhet bedrivs i kommunal regi. Gymnasieskolan inkluderar riksinternatskolor och kompletterande skolor.

Källa: Kommunförbundet, "Konkurrens för fortsatt välfärd?", 1999

**Tabell A6 Internationell jämförelse av Sveriges marknads-
struktur för telefoni**

	Sverige	OECD, genom- snitt	OECD, vägt genom- snitt ¹
Fast telefoni			
Antal operatörer	15		
Största operatörs marknadsandel	83 %	90,8 %	75,4 %
Mobil telefoni (ana- log)			
Antal operatörer	1		
Största operatörs marknadsandel	100 %	91,8 %	73,6 %
Mobil telefoni (di- gital)			
Antal operatörer	4 ²		
Största operatörs marknadsandel	49 %	65,8 %	52,5 %

¹ Vägt med ländernas inkomster från telekommunikationsmarknaden i förhållande till hela OECD:s inkomster.

² Fyra operatörer har tillstånd, men endast tre operatörer är aktiva (oktober 1999).

Källa: OECD, "Regulation, Market Structure and Performance in Telecommunications", Working Party No. 1 on Macroeconomic and Structural Policy Analysis, 1999

Tabell A7 Priser för privatkunder hos de tre största telekommunikationsbolagen

Pris per samtalsminut inklusive moms

	Telia		Tele2		Telenordia	
	Vardagar kl 8-18	Övrig tid	Vardagar kl 8-18	Övrig tid	Vardagar kl 8-18	Övrig tid
Öppningsavgift	40 öre	40 öre	50 öre	50 öre	40 öre	40 öre
Lokalsamtal ¹	23 öre	11,5 öre	20 öre	20 öre	23 öre	11,5 öre
Sverigesamtal (Pris i januari-99)	50 öre	25 öre	40 öre	20 öre	40 öre	20 öre
Sverigesamtal (Pris fr o m mars-99)	38 öre ²	20 öre ²	32 öre ³	18 öre ³	38 öre ⁴	19 öre ⁴
Samtal till mobiltelefon	4,31 kr	2,88 kr	3,00 kr ⁵ 3,70 kr ⁶	2,00 kr ⁵ 2,50 kr ⁶	3,25 kr	2,25 kr
Utlandssamtal						
Norden	1,50 kr	1,50 kr	1,32 kr	1,10 kr	1,13 kr	0,96 kr
Frankrike	4,00 kr	4,00 kr	2,94 kr	2,45 kr	2,53 kr	2,15 kr
Storbritannien	3,00 kr	3,00 kr	2,16 kr	1,80 kr	1,32 kr	1,12 kr
Tyskland	3,00 kr	3,00 kr	2,16 kr	1,80 kr	1,57 kr	1,33 kr
USA	3,00 kr	3,00 kr	1,80 kr	1,50 kr	1,44 kr	1,23 kr

¹ Lokalsamtal hos Telia och Telenordia innebär samtal till det egna riktnummerområdet och till angränsande riktnummerområde. Lokalsamtal hos Tele2 innebär samtal inom ett s.k. nummerområde; alla samtal som har samma två första siffror i riktnumret, d.v.s. 08, 04, 03 etc.

² Den 2 februari 1999 sänkte Telia priset för Sverigesamtal.

³ Den 8 februari 1999 sänkte Tele2 priset för Sverigesamtal.

⁴ Den 1 mars 1999 sänkte Telenordia priset för Sverigesamtal.

⁵ Samtal till Tele2Mobil- och Comviq-mobiltelefonabonnemang.

⁶ Samtal till andra mobiltelefonabonnemang än Tele2Mobil och Comviq.

Källa: Post- och telestyrelsen, 1999

Tabell A8 Adresserade försändelsers fördelning per postföretag 1996-1998

	Antal försändelser (miljoner)			Marknadsandel		
	1996	1997	1998	1996	1997	1998
Posten AB	3 361,0	3 311,0	3 275,0	98,1 %	96,0 %	95,0 %
CityMail Sweden AB	55,5	123,7	151,5	1,6 %	3,6 %	4,4 %
Svensk Direktreklam (SDR) ¹	4,5	4,8	-	0,1 %	0,1 %	-
Övriga postföretag	6,0	9,6	19,7	0,2 %	0,3 %	0,6 %
Summa	3 427,0	3 449,1	3 446,2	100 %	100 %	100 %

¹ Svenska Direktreklam ingår i statistiken för övriga postföretag 1998.

Källa: Post- och telestyrelsen, 1999

Tabell A9 Priser hos Posten AB samt genomsnittet av de lokala operatörernas priser

Pris inklusive moms i kronor

Viktclass (gram)	Lokalporto A-post		Lokalporto B-post		Lokalporto Föreningsbrev	
	Posten AB (riksporto)	Lokala operatörer	Posten AB (riksporto)	Lokala operatörer	Posten AB (riksporto)	Lokala operatörer
20	5,00	3,30	4,50	2,81	3,50	2,80
100	10,00	5,63	9,00	4,90	3,50	3,25
250	20,00	10,67	18,00	9,54	14,00	7,21
500	30,00	15,89	27,00	14,31	27,00	10,29
1 000	40,00	21,71	36,00	19,96	36,00	11,06
1 500	50,00	30,50	45,00	27,66	45,00	12,60
2 000	60,00	34,51	54,00	31,12	54,00	15,38

Anm: Observera att Posten AB inte har något särskilt lokalporto. Priserna för de lokala operatörerna är ett beräknat genomsnitt och spridningen mellan operatörernas priser är stor.
Källa: Post- och telestyrelsen, 1999

Tabell A10 Indikationer på administrativ börda vid registrering av företag

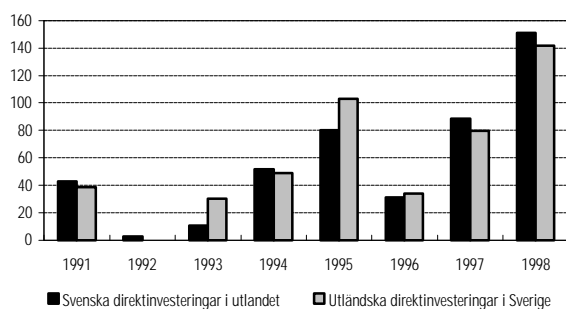
	Minimi-insats för att starta privat aktieföretag (ECU)	Antal procedurer som krävs före och efter registrering	Genomsnittlig tidsfördröjning av beslut (veckor)
Sverige	12 000	6	3
EU	12 600	11	11

Anm: Viktat genomsnitt för 7 EU-länder (Frankrike, Tyskland, Italien, Nederländerna, Spanien, Storbritannien och Sverige)
Källa: OECD Economic Surveys, Sweden, 1998

Figurer

Figur A1 Direktinvesteringsflöden 1991-1998

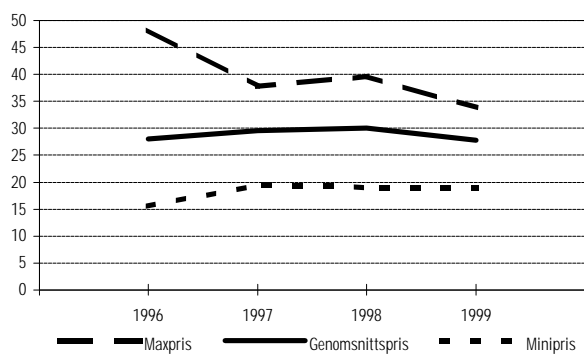
Miljarder kronor

Anm: Sedan okt 1997 ingår kortfristiga lån i definitionen av direktinvesteringar. 1997 och 1998 års siffror är rensade för kortfristiga lån för att få jämförbara siffror.
Källa: Sveriges Riksbank 1999

Figur A2 Skillnad i elhandelspris för lägenheter inom leveranskoncession

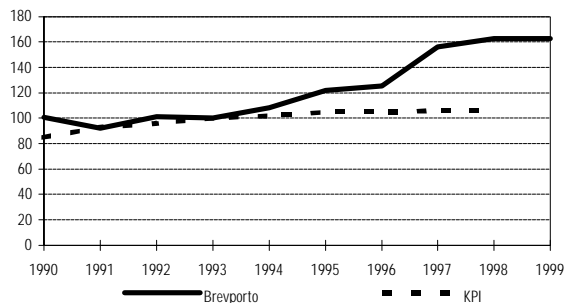
Öre/kWh

Anm: Högsta och lägsta pris hos olika elbolag samt genomsnittligt pris den 1 januari respektive år.
Källa: Energimyndigheten 1999

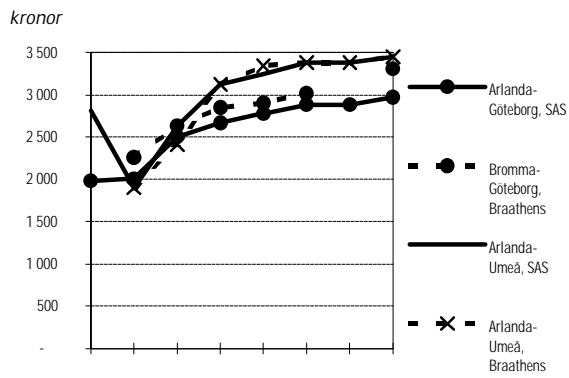
Figur A3 Prisutveckling för inrikes brev

Normalporto, 20 gram, Index 1993=100

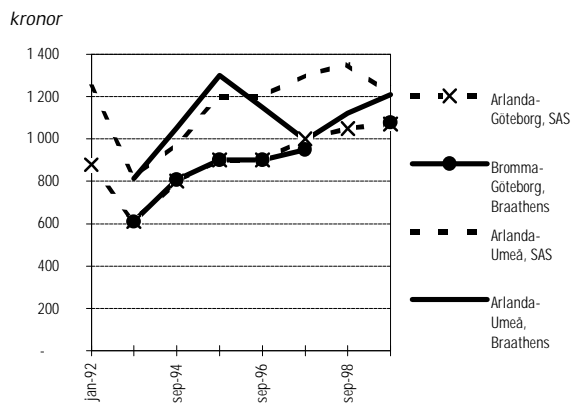
Anm: Brevbefordran var undantagen från mervärdesskatt fram till mars 1994, då mervärdesskatt infördes med 12 %. 1995 höjdes skatten till 25 %.
Källa: Statistiska centralbyrån

Figur A4 Inrikesflyg tur och retur
Normalprisbiljett exklusive mervärdesskatt

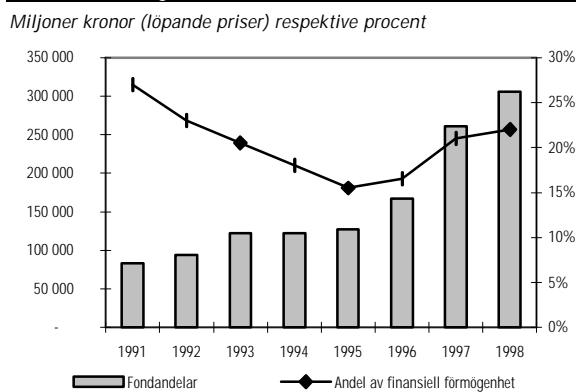
Anm: Konsumentprisindex under perioden ökat med 6%.
Källa: Luftfartsverket 1999

Figur A5 Inrikesflyg tur och retur
Budgetbiljett inklusive mervärdesskatt

Anm: Konsumentprisindex har under perioden ökat med 6%.
Källa: Luftfartsverket 1999

Figur A6 Hushållens direktinnehav av fondandelar och fondandelarnas andel av hushållens finansiella förmögenhet

Källa: Finansinspektionen/Statistiska centralbyrån: Finansräkenskaper 1997 och fjärde kvartalet 1998

REGERINGSKANSLIET

Finansdepartementet

103 33 Stockholm
www.finans.regeringen.se